

Sanacja i upadłość przedsiębiorców

Spis wierzytelności w postępowaniu restrukturyzacyjnym

Pojęcie wierzyciela i wierzytelności

Art. 65 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Uczestnikami postępowania restrukturyzacyjnego są:

- 1) dłużnik;
- 2) *wierzyciel osobisty dłużnika, któremu przysługuje wierzytelność bezsporna;*
- 3) *wierzyciel osobisty dłużnika, któremu przysługuje wierzytelność sporna i który uprawdopodobnił swoją wierzytelność oraz został dopuszczony do udziału w sprawie przez sędziego-komisarza.*

2. Przez wierzyciela należy rozumieć **osobę uprawnioną do żądania od dłużnika świadczenia.**

3. Przez świadczenie należy rozumieć również **świadczenie składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych danin publicznych. (...)**

Art. 353 Kodeksu cywilnego

§ 1. Zobowiązanie polega na tym, że wierzyciel może żądać od dłużnika świadczenia, a dłużnik powinien świadczenie spełnić.

§ 2. Świadczenie może polegać na działaniu albo na zaniechaniu.

Pojęcie wierzyciela i wierzytelności

4. Przez **wierzyciela osobistego**, któremu przysługuje wierzytelność bezsporna, należy rozumieć wierzyciela osobistego, który został wskazany przez dłużnika w spisie wierzycieli załączonym do wniosku restrukturyzacyjnego lub którego wierzytelność została stwierdzona tytułem egzekucyjnym lub który został umieszczony w spisie wierzytelności.
5. Przez **wierzytelność sporną** należy rozumieć wierzytelność inną niż wskazana w ust. 4, która została skonkretyzowana co do zakresu świadczenia dłużnika i podstawy faktycznej, w szczególności wierzytelność, co do której dłużnik został wezwany do spełnienia świadczenia, zawezwano dłużnika do próby ugodowej, wytoczono powództwo przeciwko dłużnikowi albo podniesiono zarzut potrącenia w sprawie wszczętej przez dłużnika, albo co do której toczy się postępowanie przed sądem polubownym oraz wierzytelność, o której mowa w art. 90 ust. 2.

Art. 90 Prawa restrukturyzacyjnego

1. W przyspieszonym postępowaniu układowym dłużnik może zgłosić zastrzeżenia co do umieszczenia wierzytelności w spisie wierzytelności.
2. Wierzytelność, **co do której dłużnik zgłosił zastrzeżenia, stanowi wierzytelność sporną**. W takim przypadku sędziakomisarz dokonuje odpowiednich zmian spisu wierzytelności oraz spisu wierzytelności spornych.

Wierzytelności podlegające umieszczeniu w spisie wierzytelności

Rodzaje wierzytelności w postępowaniu restrukturyzacyjnym. W obecnym kształcie prawnym można wyróżnić m.in. następujące rodzaje wierzytelności w postępowaniu restrukturyzacyjnym:

- 1)** wierzytelności układowe, które nie podlegają ograniczeniom restrukturyzacyjnym (chodzi o wierzytelności układowe, co do których ustawodawca wprowadził otwarty katalog środków restrukturyzacji);
- 2)** wierzytelności układowe, które podlegają ograniczeniom restrukturyzacyjnym (wierzytelności układowe, co do których ustawodawca wprowadził zamknięty katalog środków restrukturyzacji);
- 3)** wierzytelności pozaukładowe, które mogą zostać objęte układem za zgodą wierzyciela (w takim przypadku wierzytelność traktowana jest tak, jakby była wierzytelnością układową);
- 4)** wierzytelności pozaukładowe (*R.Adamus (w:) Art. 150 Prawo restrukturyzacyjne Adamus 2019, wyd. 2).*

Wierzytelności podlegające umieszczeniu w spisie wierzytelności

Art. 150 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Układ obejmuje:

- 1) wierzytelności osobiste powstałe przed dniem otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej;
- 2) **odsetki za okres od dnia otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego;**
- 3) wierzytelności zależne od warunku, jeżeli warunek ziścił się w czasie wykonywania układu.

2. Wierzytelności wobec dłużnika wynikające z umowy wzajemnej, która nie została wykonana w całości lub części przed dniem otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego, są objęte układem tylko w przypadku, gdy świadczenie drugiej strony jest świadczeniem podzielnym i tylko w zakresie, w jakim druga strona spełniła świadczenie przed dniem otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego i nie otrzymała świadczenia wzajemnego.

Wierzytelności warunkowe

2. Układ nie obejmuje wierzytelności ze **stosunku pracy** oraz **wierzytelności zabezpieczonej** na mieniu dłużnika hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym lub hipoteką morską, w części znajdującej pokrycie w wartości przedmiotu zabezpieczenia, **chyba że wierzyciel wyraził zgodę na objęcie jej układem**. Zgodę na objęcie wierzytelności układem wyraża się w sposób bezwarunkowy i nieodwołalny, najpóźniej przed przystąpieniem do głosowania nad układem. Zgoda może zostać wyrażona ustnie do protokołu zgromadzenia wierzycieli.

3. Do wierzytelności zabezpieczonych przeniesieniem na wierzyciela własności rzeczy, wierzytelności lub innego prawa przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 86 Prawa restrukturyzacyjne

1. W spisie wierzytelności odrębnie umieszcza się wierzytelności objęte układem z mocy prawa oraz wierzytelności objęte układem za zgodą wierzyciela.

2. W spisie wierzytelności umieszcza się w osobnych rubrykach: (...)

10) dla wierzytelności, które są objęte układem za zgodą wierzyciela - informację, czy wierzyciel wyraził zgodę na objęcie wierzytelności układem;

Wierzytelności niepodlegające umieszczeniu w spisie wierzytelności

Art. 151 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Układ nie obejmuje:

- 1) wierzytelności alimentacyjnych oraz rent z tytułu odszkodowania za wywołanie choroby, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci oraz z tytułu zamiany uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę;
- 2) roszczeń o wydanie mienia i zaniechanie naruszania praw;
- 3) wierzytelności, za które dłużnik odpowiada w związku z nabyciem spadku po dniu otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego, po wejściu spadku do masy układowej lub sanacyjnej;
- 4) wierzytelności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w części finansowanej przez ubezpieczonego, których płatnikiem jest dłużnik.

Wierzytelności niepodlegające umieszczeniu w spisie wierzytelności

Art. 153 Prawa restrukturyzacyjnego Do wierzytelności Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych o zwrot świadczeń wypłaconych pracownikom dłużnika przepisy dotyczące wierzytelności ze stosunku pracy stosuje się odpowiednio.

Art. 154 Prawa restrukturyzacyjnego Do wierzytelności Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przepisy dotyczące wierzytelności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych stosuje się odpowiednio.

Postępowanie restrukturyzacyjne a zabezpieczenia wierzytelności

Art. 167 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Układ nie narusza praw wierzyciela wobec poręczyciela oraz współdłużnika dłużnika ani praw wynikających z hipoteki, zastawu, zastawu skarbowego, zastawu rejestrowego lub hipoteki morskiej, jeżeli były one ustanowione na mieniu osoby trzeciej.
2. Do praw wynikających z przeniesienia na wierzyciela własności rzeczy, wierzytelności lub innego prawa w celu zabezpieczenia wierzytelności przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Postępowanie restrukturyzacyjne a praw majątkowe wspólników spółek handlowych

Art. 176 Kodeksu spółek handlowych

§ 1. Jeżeli wspólnik ma być zobowiązany do powtarzających się świadczeń niepieniężnych, w umowie spółki należy oznaczyć rodzaj i zakres takich świadczeń.

§ 2. Wynagrodzenie wspólnika za takie świadczenia na rzecz spółki jest wypłacane przez spółkę także w przypadku, gdy sprawozdanie finansowe nie wykazuje zysku. Wynagrodzenie to nie może przewyższać cen lub stawek przyjętych w obrocie.

§ 3. W przypadku określonym w § 1 zbycie udziału, jego części lub ułamkowej części udziału, bądź obciążenie udziału, może nastąpić jedynie za zgodą spółki, o której mowa w art. 182, chyba że umowa spółki stanowi inaczej.

Postępowanie restrukturyzacyjne a praw majątkowe wspólników spółek handlowych

Art. 179 Kodeksu spółek handlowych

§ 1. Dopłaty mogą być zwracane wspólnikom, jeżeli nie są wymagane na pokrycie straty wykazanej w sprawozdaniu finansowym.

§ 2. Zwrot dopłat może nastąpić po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia o zamierzonym zwrocie w piśmie przeznaczonym do ogłoszeń spółki.

§ 3. Zwrot powinien być dokonany równomiernie wszystkim wspólnikom.

§ 4. Zwróconych dopłat nie uwzględnia się przy żądaniu nowych dopłat.

Art. 14 Kodeksu spółek handlowych

§ 1. Przedmiotem wkładu do spółki kapitałowej nie może być prawo niezbywalne lub świadczenie pracy bądź usług.

§ 2. W przypadku gdy wspólnik albo akcjonariusz wniósł wkład niepieniężny mający wady, jest on zobowiązany do wyrównania spółce kapitałowej różnicy między wartością przyjętą w umowie albo statucie spółki a zwyczają wartością wkładu. Umowa albo statut spółki może przewidywać, że spółce przysługują wówczas także inne uprawnienia.

§ 3. (uchylony)

§ 4. Wspólnik i akcjonariusz nie może potrącać swoich wierzytelności wobec spółki kapitałowej z wierzytelnością spółki względem wspólnika z tytułu należnej wpłaty na poczet udziałów albo akcji. Nie wyłącza to potrącenia umownego.

Spis wierzytelności a lista wierzytelności

Art. 84 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Spis wierzytelności sporządza nadzorca lub zarządca na podstawie **ksiąg rachunkowych, innych dokumentów dłużnika, wpisów w księgach wieczystych oraz rejestrach.**
2. W postępowaniu sanacyjnym otwartym na podstawie uproszczonego wniosku złożonego zgodnie z art. 328 ust. 1 spis wierzytelności sporządza się w zakresie, w jakim jest to możliwe, na podstawie spisu wierzytelności sporządzonego we wcześniejszym postępowaniu restrukturyzacyjnym.

Art. 244 Prawa upadłościowego

Po upływie terminu do **zgłoszenia wierzytelności** i sprawdzeniu zgłoszonych wierzytelności syndyk niezwłocznie sporządza listę wierzytelności, nie później niż w terminie dwóch miesięcy od upływu okresu przewidzianego do zgłaszania wierzytelności.

Wykaz wierzycieli i wykaz wierzytelności spornych

Art. 227 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Wniosek o otwarcie przyspieszonego postępowania układowego powinien zawierać:

1) imię i nazwisko dłużnika albo jego nazwę oraz numer PESEL albo numer w Krajowym Rejestrze Sądowym, a w przypadku ich braku - inne dane umożliwiające jego jednoznaczną identyfikację, miejsce zamieszkania albo siedzibę, adres, a gdy dłużnikiem jest spółka osobowa, osoba prawna albo inna jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - imiona i nazwiska reprezentantów, w tym likwidatorów, jeżeli są ustanowieni, a ponadto w przypadku spółki osobowej - imiona i nazwiska oraz miejsce zamieszkania wspólników odpowiadających za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem;

1a) NIP, jeżeli dłużnik ma taki numer;

2) propozycje układowe wraz ze wstępnym planem restrukturyzacyjnym oraz odpisami propozycji układowych w liczbie wystarczającej do doręczenia wszystkim wierzycielom;

3) wskazanie miejsc, w których znajduje się przedsiębiorstwo lub inny majątek dłużnika;

4) aktualny wykaz majątku z szacunkową wyceną jego składników;

5) bilans sporządzony przez dłużnika dla celów postępowania, na dzień przypadający w okresie trzydziestu dni przed dniem złożenia wniosku;

6) wykaz wierzycieli z podaniem imienia i nazwiska albo nazwy oraz miejsca zamieszkania albo siedziby, adresu i wysokości wierzytelności każdego z nich, terminów zapłaty, z określeniem, czy wierzytelność objęta jest układem z mocy prawa, czy może zostać objęta układem po wyrażeniu zgody przez wierzyciela oraz czy wierzyciel posiada prawo do głosowania nad układem, a jeżeli nie to wskazanie z jakiego powodu;

7) sumę wierzytelności z wyszczególnieniem sumy wierzytelności objętej układem z mocy prawa oraz sumy wierzytelności, która może zostać objęta układem po wyrażeniu zgody przez wierzyciela;

Wykaz wierzycieli i wykaz wierzytelności spornych

- 8) wykaz wierzytelności spornych z podaniem imienia i nazwiska albo nazwy wierzycieli, miejsca zamieszkania albo siedziby, ich adresów i wysokości żądanej przez każdego z nich wierzytelności, terminów zapłaty oraz zwięzłym przedstawieniem podstawy sporu;
 - 9) sumę wierzytelności spornych;
 - 10) informację, czy dłużnik jest uczestnikiem podlegającego prawu polskiemu lub prawu innego państwa członkowskiego systemu płatności lub systemu rozrachunku papierów wartościowych w rozumieniu ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami, zwanych dalej „systemem płatności” oraz „systemem rozrachunku papierów wartościowych”, lub niebędącym uczestnikiem podmiotem prowadzącym system interoperacyjny w rozumieniu tej ustawy, zwany dalej „systemem interoperacyjnym”.
2. W przypadku wierzytelności zabezpieczonych, sumę wierzytelności, która może zostać objęta układem po wyrażeniu zgody przez wierzyciela, oznacza się według tej części wierzytelności, która prawdopodobnie zostanie zaspokojona z przedmiotu zabezpieczenia.
 3. Do wniosku o otwarcie przyspieszonego postępowania układowego dołącza się jego odpis i odpisy załączników.
 4. Przez inne dane umożliwiające jednoznaczną identyfikację, o których mowa w ust. 1 pkt 1, rozumie się dane, o których mowa w art. 86 ust. 6.

Skutki umieszczenia wierzytelności w spisie

Art. 107 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, na zgromadzeniu wierzycieli **prawo głosu mają wierzyciele, których wierzytelności zostały umieszczone w zatwierdzonym spisie wierzytelności**, oraz wierzyciele, którzy stawiają się na zgromadzeniu wierzycieli i przedłożą sędziemu-komisarzowi tytuł egzekucyjny stwierdzający ich wierzytelność.
2. Wierzyciele głosują sumą wierzytelności umieszczoną w zatwierdzonym spisie wierzytelności lub tytule egzekucyjnym.
3. Sędzia-komisarz może na wniosek wierzyciela i po wysłuchaniu dłużnika dopuścić do udziału w zgromadzeniu wierzycieli wierzyciela, którego wierzytelność jest uzależniona od warunku zawieszającego lub jest sporna i została uprawdopodobniona. Sumę, według której oblicza się głos tego wierzyciela, sędzia-komisarz oznacza stosownie do okoliczności.

Skutki umieszczenia wierzytelności w spisie

Art. 101 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Nieuwzględnienie wierzytelności w spisie wierzytelności nie stanowi przeszkody do jej dochodzenia we właściwym trybie.
2. Sędzia-komisarz zmienia spis wierzytelności stosownie do przedstawionych mu prawomocnych orzeczeń. Przepisy art. 89-91 stosuje się odpowiednio.

Art. 102 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Po prawomocnej odmowie zatwierdzenia układu lub prawomocnym umorzeniu postępowania restrukturyzacyjnego wyciąg z zatwierdzonego spisu wierzytelności, zawierający oznaczenie wierzyciela i przysługującej mu wierzytelności, stanowi tytuł egzekucyjny przeciwko dłużnikowi.
2. Po prawomocnym zatwierdzeniu układu wyciąg z zatwierdzonego spisu wierzytelności, łącznie z wypisem prawomocnego postanowienia zatwierdzającego układ, stanowi tytuł egzekucyjny przeciwko dłużnikowi oraz temu, kto udzielił zabezpieczenia wykonania układu, jeżeli został w sądzie złożony dokument stwierdzający udzielenie zabezpieczenia, a także przeciwko zobowiązanemu do dopłaty, jeżeli układ przewiduje dopłaty między wierzycielami. W przypadku uchylecia układu przepis ust. 1 stosuje się.
3. Dłużnik może żądać ustalenia, że wierzytelność objęta zatwierdzonym spisem wierzytelności nie istnieje albo istnieje w mniejszym zakresie, jeżeli złożył sprzeciw w postępowaniu restrukturyzacyjnym i co do wierzytelności nie zapadło prawomocne orzeczenie sądowe.
4. Po nadaniu wyciągowi z zatwierdzonego spisu wierzytelności klauzuli wykonalności zarzut, że wierzytelność objęta spisem wierzytelności nie istnieje albo że istnieje w mniejszym zakresie, dłużnik może podnieść w drodze powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności.

Elementy spisu wierzytelności

Art. 86 Prawa restrukturyzacyjnego

1. W spisie wierzytelności odrębnie umieszcza się wierzytelności objęte układem z mocy prawa oraz wierzytelności objęte układem za zgodą wierzyciela.
 2. W spisie wierzytelności umieszcza się w osobnych rubrykach:
 - 1) liczbę porządkową;
 - 2) imię i nazwisko wierzyciela albo jego nazwę, jego miejsce zamieszkania albo siedzibę, adres oraz numer PESEL albo numer w Krajowym Rejestrze Sądowym, a w przypadku ich braku - inne dane umożliwiające jego jednoznaczną identyfikację;
 - 3) sumę wierzytelności i sumę, według której będzie obliczany głos wierzyciela w głosowaniu nad układem;
 - 4) informację o istnieniu i rodzaju zabezpieczenia wierzytelności;
 - 5) informację, czy wierzytelność jest uzależniona od warunku;
 - 6) informację, czy wierzycielowi przysługuje prawo potrącenia;
- zrytelności, a jeżeli w spisie wierzytelności jest uwzględniony podział wierzycieli na grupy - również sumę wierzytelności dla każdej grupy.

Elementy spisu wierzytelności

- 7) informację, czy w stosunku do wierzyciela zachodzą okoliczności wskazane w art. 80 ust. 3, art. 109 ust. 1 lub art. 116;
- 8) uzasadnienie;
- 9) oświadczenie dłużnika o uznaniu lub odmowie uznania wierzytelności oraz o tym, czy w stosunku do wierzycieli umieszczonych w spisie wierzytelności zachodzą okoliczności wskazane w art. 80 ust. 3, art. 109 ust. 1 lub art. 116;
- 10) dla wierzytelności, które są objęte układem za zgodą wierzyciela - informację, czy wierzyciel wyraził zgodę na objęcie wierzytelności układem;
- 11) sumę wszystkich wierzytelności umieszczonych w spisie wie

Zaskarżanie spisu wierzytelności

Art. 90 Prawa restrukturyzacyjnego

1. W przyspieszonym postępowaniu układowym **dłużnik** może zgłosić **zastrzeżenia co do umieszczenia wierzytelności w spisie wierzytelności**.
2. Wierzytelność, co do której dłużnik zgłosił zastrzeżenia, stanowi wierzytelność sporną. W takim przypadku sędzia-komisarz dokonuje odpowiednich zmian spisu wierzytelności oraz spisu wierzytelności spornych.

Art. 91 Prawa restrukturyzacyjnego

1. W postępowaniu układowym oraz postępowaniu sanacyjnym, w terminie **dwóch tygodni** od dnia obwieszczenia, o którym mowa w art. 89 ust. 2, **uczestnicy** postępowania mogą złożyć do sędziego-komisarza **sprzeciw co do umieszczenia wierzytelności** w spisie wierzytelności. Dłużnik może złożyć sprzeciw, o ile spis wierzytelności nie jest zgodny z jego oświadczeniem, o którym mowa w art. 86 ust. 2 pkt 9. Jeżeli dłużnik nie złożył oświadczenia, może złożyć sprzeciw tylko w przypadku, gdy wykaże, że nie złożył oświadczenia z przyczyn od niego niezależnych.
2. W terminie, o którym mowa w ust. 1, dłużnik lub wierzyciel, który nie został umieszczony w spisie wierzytelności, może złożyć **sprzeciw co do pominięcia wierzytelności** w spisie wierzytelności.

Zaskarżanie spisu wierzytelności

Art. 92 Prawa restrukturyzacyjnego

1. Sprzeciw powinien odpowiadać wymogom formalnym pisma procesowego, a ponadto wskazywać pominiętą lub zaskarżoną wierzytelność oraz zawierać wniosek co do pominięcia lub umieszczenia wierzytelności w spisie wierzytelności wraz z uzasadnieniem i wskazaniem dowodów na jego poparcie.
2. (...)
3. Przepis art. 86 ust. 3 stosuje się.
4. Jeżeli sprzeciw nie odpowiada wymaganiom wskazanym w ust. 1 lub 2 lub nie uiszczono należnej opłaty, przepis art. 130 Kodeksu postępowania cywilnego stosuje się odpowiednio. Sędzia-komisarz odrzuca sprzeciw złożony po upływie terminu lub z innych przyczyn niedopuszczalny, jak również sprzeciw, którego braków strona nie uzupełniła, lub sprzeciw, od którego strona nie wniosła należnej opłaty w wyznaczonym terminie.
5. Sędzia-komisarz pomija twierdzenia i dowody niezgłoszone w sprzeciwie, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w sprzeciwie bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy.

Zatwierdzenie spisu wierzytelności

Art. 97 Prawa restrukturyzacyjnego

1. W przyspieszonym postępowaniu układowym sędzia-komisarz **zatwierdza spis wierzytelności na zgromadzeniu wierzycieli.**
2. Postanowienie sędziego-komisarza o zatwierdzeniu spisu wierzytelności obwieszcza się.

Art. 98 Prawa restrukturyzacyjnego

1. W postępowaniu układowym oraz sanacyjnym po upływie terminu do złożenia sprzeciwu, a w przypadku jego złożenia - po uprawomocnieniu się postanowienia w przedmiocie sprzeciwu, sędzia-komisarz zatwierdza spis wierzytelności.
2. Przepis art. 97 ust. 2 stosuje się.
3. Sędzia-komisarz zatwierdza spis wierzytelności w zakresie nieobjętym nierozpoznanymi prawomocnie sprzeciwami, jeżeli suma wierzytelności uprawniających do głosowania nad układem, których dotyczą sprzeciwu prawomocnie nierozpoznane, nie przekracza 15% sumy wierzytelności uprawniających do głosowania nad układem. Postępowania w przedmiocie tych sprzeciwów podlegają umorzeniu przez sąd albo sędziego-komisarza, jeżeli nie zostaną prawomocnie rozpoznane do czasu głosowania nad układem.

Literatura

- System prawa handlowego, tom 6, Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe, 2016.

Zakres kolokwium

Ustawa z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne

- art. 76-80, 84-85, 90-102.

Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

- art. 74-76b